

Три институции отказват проверки за сътрудници на комунистическите служби

Написано от Христо Христов
Петък, 05 Януари 2018 18:45

Три институции отказват да изпълнят закона за досиетата , за да бъдат проверени лица, заемали или заемали ръководни постове.

Това става ясно от [отчетния доклад на Комисията по досиетата](#) до Народното събрание относно нейната дейност през второто полугодие на 2017 г. (Комисията се отчита два пъти годишно пред парламента, б.а.).

Институциите, които не се съобразяват със закона, са Служба „Военна информация“ (военното разузнаване), Държавна агенция „Разузнаване“ и Българска православна църква (БПЦ).

В доклада пред парламента е посочено, че трите институции от години отказват да предоставят на Комисията необходимите списъци на лица, заемали ръководни постове от 10 ноември 1989 г. насам.

Защо не знаем колко кадри на ДС и РУ-ГЩ работят в съвременните разузнавателни служби

Служба „Военна информация“ е наследник на Разузнавателното управление на Генералния щаб на БНА (РУ-ГЩ, военното разузнаване при комунизма, б.а.), а Държавна агенция „Разузнаване“ е правопреемник на преименуваната през 1990 г. от Първо главно управление на ДС (ПГУ, външнополитическото разузнаване при комунизма, б.а.) на Национална разузнавателна служба (до 2015 г., а след това ДА „Разузнаване, б.а.).

Три институции отказват проверки за сътрудници на комунистическите служби

Написано от Христо Христов
Петък, 05 Януари 2018 18:45

РУ-ГЩ на БНА и ПГУ са двете разузнавателни служби, стоящи до 1991 г. най-близо съответно до съветските ГРУ (военното разузнаване на СССР) и до КГБ. Тяхното идеологическо, кадрово, оперативно и техническо развитие е осъществявано в тяхното съдействие със съветските разузнавателни служби.

Проверките, които Комисията по досиетата трябва да извърши, биха дали отговор за процента на присъствие на бивши кадри на ДС и РУ-ГЩ в двете съвременни разузнавателни служби след края на комунистическия режим.

Става въпрос за кадрите на комунистическите служби, заемали или заемащи ръководни постове в новите разузнавателните органи на република България от началник сектор и отдел нагоре.

Данните за тези кадри в разузнаванията първоначално бяха защитени в закона за досиетата при приемането му през декември 2006 г.

В края на 2012 г. обаче парламентът (ГЕРБ и Синята коалиция) отмениха тази защита (параграф 12 от закона за досиетата).

След това обаче двете разузнавателни служби така и не се съобразиха със закона. Неофициално техният аргумент е, че така ще бъдат разкрити техни действащи служители.

Този проблем обаче опира до друг въпрос, а именно, че за изминалите 28 години двете разузнавания така и не осъществиха истинска кадрова реформа, с която на мястото на бившите кадри на ДС или РУ-ГЩ да дойдат млади и необременени офицери, завършили разузнавателни школи не в Съветския съюз, а на Запад.

Служба „Военна информация“ и Държавна агенция „Разузнаване“ са единствените специални служби, които не се съобразиха със закона. Без проблеми бяха извършени

Три институции отказват проверки за сътрудници на комунистическите служби

Написано от Христо Христов
Петък, 05 Януари 2018 18:45

проверки от Комисията по досиетата на ръководните кадри в ДАНС, Националната служба за охрана, както и Служба „Военна полиция“, като изброените спецслужби предоставиха необходимите данни на Комисията.

Мълчалив отказ за разкриване на агентите в ръководствата на епархиите и църковните настоятелства

Третата институция, която не спазва закона, е БПЦ. През 2012 г. Комисията по досиетата разкри сътрудниците сред членовете на Светия синод (11 сътрудници от 14 митрополити).

След това обаче митрополитите следваше да предоставят информация за ръководните лица в своите епархии и църковни настоятелства. Те обаче не направиха това с изключение на Врачанската епархия. Без тези основни данни Комисията по досиетата не е в състояние да извърши проверките.

За разлика от БПЦ останалите изповедания отдавна са предоставили съответните данни и Комисията е извършила и оповестила проверките.

Проблем с предаването на документи на РУ-ГЩ от Държавна агенция „Архиви“

В декемврийския доклад (2017) на Комисията по досиетата е посочен още един съществуващ проблем по изпълнението на закона. Той се отнася до предаване на документи на военното разузнаване от времето на комунизма от страна на Държавна агенция „Архиви“, съхранявани във Военноисторическия архив във Велико Търново.

Заради неизпълнението на закона с решение на Комисията за случая е сезиран главния прокурор.

Три институции отказват проверки за сътрудници на комунистическите служби

Написано от Христо Христов
Петък, 05 Януари 2018 18:45

Потърсен за коментар председателят на Държавна агенция „Архиви” (ДАА) доц. Михаил Груев заяви пред desebg.com, че през лятото на 2017 г. между двете институции окончателно е постигнато съгласие за обема на документацията, която следва да бъде предадена на Комисията.

Започнато е техническа подготовка по предаването на архивните документи (разшиване и преномериране на архивните единици), но председателят на ДАА Груев заяви, че в момента работата е спряна.

В позицията си ДАА изтъква, че причината за това е преди всичко съществуващо противоречие между двата закона – Закона за Националния архивен фонд (ЗНАФ), по който е организирана цялата дейност на ДАА, и Закона за досиетата (ЗДРДОПБГДСРСБНА), който регулира дейността на Комисията. Държавните архиви, включително Държавният военноисторически архив (ДВИА) – Велико Търново, са архиви, в които се съхраняват документи от Националния архивен фонд (НАФ). В тях документите постъпват и се съхраняват с постоянен срок, предоставят се за публично използване и не са оперативен или служебен архив по смисъла на Закона за досиетата.

„Мандатът на Комисията изтече преди няколко месеца и една от идеите е архивът да премине в системата на държавните архиви, а Комисията да си остане да работи”, заяви Груев, уточнявайки, че ДАА ще изчака решение на Народното събрание.

Такава идея обаче не се лансирана официално от управляващите. Срещу закриването на Комисията се обяви БСП и лидерът на ВМРО Красимир Каракачанов, който обаче е в конфликт на интереси по този въпрос, тъй като Комисията по досиетата го е оповестила като агент на Държавна сигурност.

Според разпоредбите на закона за досиетата настоящият състав на Комисията изпълнява своята дейност до избирането на нов състав, като по този начин е потвърдена законността на работата на независимия държавен орган за времето от изтичането на мандата (май 2017 г.) до продължаването му с решение на парламента.

ГЕРБ и ДПС подкрепят продължаването на дейността на Комисията по досиетата, още повече, че със законодателни промени от миналата година бяха разширени нейните

Три институции отказват проверки за сътрудници на комунистическите служби

Написано от Христо Христов
Петък, 05 Януари 2018 18:45

задължения по установяване и обявяване на сътрудници в нови направления.

През ноември 2017 г. беше стартирана процедура за избор на нов състав на Комисията. До такъв обаче не се стигна, след като Антон Тодоров, депутат от ГЕРБ, спряган за нов председател на държавния орган, се оттегли след брожение на представители от неправителствения сектор и опозиционни партии, а от ГЕРБ прекратиха процедурата за избор на комисия до провеждането на широко обществено обсъждане.

„Ние сме поискали документите от Държавна агенция „Архиви”, които по смисъла на закона за досиетата трябва да бъдат предадени на Комисията, не през последната година, а много отдавна, още от времето, когато председател на държавните архиви беше Боряна Бужашка”, посочи пред desebg.com председателят на Комисията по досиетата Евтим Костадинов.

Оказва се, че Държавна агенция „Архиви” не е предала необходимите архиви по време, когато тя е оглавявана последователно от председателите ѝ Боряна Бужашка (2005-2009), проф. Георги Бакалов (2009-2011), Мартин Иванов (2011-2013), който беше секретар на президента Плевнелиев и министър на културата в служебния кабинет на Близнашки, както и от председателя на ДАА Иван Комитски (2013-2015), който преди това оглавяваше дирекция „Информация и архив” в МВР.

„Подобно отношение подронва идеята, залегнала в закона, архивите на тоталитарните служби да бъдат събрани на едно място”, лаконично коментира Евтим Костадинов.

Дълги години Комисията по досиетата имаше проблем с получаването на архива на РУ-ГЩ от страна Служба „Военна информация”, но с изключение на малко над 120 документа всички останали вече са приети в Централизирания архив за документите на тоталитарните комунистически служби, изграден от Комисията през 2011 г. в гр. Баня.